KEN LIU

Papírállatsereg

Az egyik első emlékem úgy indul, hogy keservesen sírok. Bármivel próbálkozott Anyu és Apu, vigasztalhatatlan voltam.

Apu feladta, és kiment a szobámból, de Anyu a konyhába vitt, és a reggelizőasztal mellé ültetett.

– *Kan, kan* – mondta, miközben levett egy darab csomagolópapírt a hűtőszekrény tetejéről. Anyu éveken át mindig óvatosan leszabta a karácsonyi ajándékok csomagolását, és a hűtőszekrény tetején egy vastag kupacban őrizte őket.

Elém tette a papírt fehér oldalával felfelé, és hajtogatni kezdte. Abbahagytam a sírást, és kíváncsian néztem.

Átfordította a papírt, és újra behajtotta. Csavarta, ráncolta, tekerte, forgatta és pödörte, amíg el nem tűnt a tenyerei öblében. Ezután szájához emelte az összehajtogatott papírzsebet, és felfújta, akár egy lufit.

– *Kan* – mondta. – *Laohu*. – Kezét az asztalra tette, és szétnyitotta markát.

Az asztalon egy apró papírtigris állt, akkora, mint két összepászított ökül. Bőre a csomagolópapír mintájával volt azonos, fehér háttéren piros nyalókák és zöld karácsonyfák.

Kinyújtottam a kezem Anyu teremtményéért. Megrándult a farka, és játékosan lecsapott az ujjamra.

– Rrrrrr-sa – morogta, hangja macskanyávogás és papírzörgés keveréke.

Meghökkenve nevettem, és a mutatóujjammal megsimítottam a hátát. A papírtigris rezgett az ujjam alatt, dorombolt.

– *Zhe jiao zhezhi* – mondta Anyu. – *Ezt nevezzük origaminak*.
Bár ezt akkor még nem tudtam, de Anyu origamija különleges volt. Beléjük lehelt, és mert megosztotta velük a lélegzetét, élete életre keltette őket. Ez volt Anyu mágiája.

* * *

Apu egy katalógusból választotta ki Anyut.
Egyszer, mikor középiskolás voltam, megkérdeztem Aput a részletekről. Próbált rávenni, hogy újra szóba álljak Anyuval.
1973 tavaszán vette igénybe a házasságközvetítő szolgáltatást. Gyorsan lapozott, az egyes oldalakra alig néhány másodpercet vesztegetett, amíg meg nem pillantotta Anyu fényképét.
Én sohasem láttam azt a képet. Apu így írta le nekem: Anyu egy széken ült, a fényképezőgépnek oldalt fordulva, és egy szűk, zöld chőngszámot viselt. Feje a kamera felé fordult, és hosszú, fekete haját művészien szétterítették mellkasán és a vállán. Egy nyugodt gyermek tekintetével nézett Apura.
– Az volt az utolsó oldal, amit a katalógusból láttam – mondta Apu.
A katalógusban az állt, tizennyolc éves, szeret táncolni, és mivel Hongkongból származik, jól beszéli az angolt. Ebből semmi sem volt igaz.
Apám írt neki, és a cég közvetítette az üzeneteit. Végül Hongkongba repült, hogy találkozzon vele.
– A cég alkalmazottai írták a válaszokat a nevében. Nem beszélt angolul, mindössze annyit tudott mondani, hogy *szia* és *viszlát*.
Miféle nő teteti bele magát egy katalógusba, hogy megvásárolhassák?
A középiskolás énem azt hitte, mindent tud. A megvetés érzése úgy melengette a bensőm, akár a bor.
Ahelyett, hogy az irodába rohant volna visszakövetelni a pénzét, apám fizetett egy pincérnőnek a hotel étterméből, hogy fordítson nekik.
– Amíg beszéltem, végig rám nézett, a tekintete egyszerre volt rémült és reményteljes. És amikor a lány fordítani kezdte, amit mondtam, lassan elmosolyodott.

Apám visszarepült Connecticutba, és benyújtotta a kérelmet a beutazási engedélyért. Egy évvel később megszülettem. A Tigris évében.

* * *

Kérésemre anyám egy kecskét, egy őzet és egy vízibivalyt is készített a csomagolópapírból. A nappaliban futkostak körbe, Laohu morogva zavarászta őket. Ha elkapta valamelyiküket, addig préselte a földhöz, míg ki nem szorította belőle az összes levegőt, és lapos, összehajtogatott papírdarabkává nem vált. Ekkor belé kellett fújnom, hogy újra levegővel töltsem meg, és futkározhasson még egy kicsit.
Néha az állatok slamasztikába kerültek. Egyszer a vízibivaly vacsora közben beleugrott egy tál szójaszószba. (Dagonyázni akart, mint egy igazi vízibivaly.) Gyorsan kimentettem, de addigra a lábai hajszálcsőrendszerén keresztül már magasra jutott a sötét folyadék. A szósz lágyította lábak nem tudták megtartani, és összeesett az asztallapon. Kiszárítottam a napon, de a lábai meggörbültek, és ezután csak bicegve tudott futni. Anyu végül körbetekerte a lábait folpakkal, így ezután már kedvére dagonyázhatott (csak nem a szójaszószban).
Laohu a verebeket is szerette riogatni, amikor a hátsó kertben játszottunk. Egyszer egy sarokba szorított madár kétségbeesésében visszatámadt, és leszakította az egyik fülét. A tigris nyöszörgött és grimaszolt, amíg lefogtam, és Anyu ragasztószalaggal összefoldozta a fülét. Ezután kerülte a madarakat.
Aztán egy napon a tévében láttam egy dokumentumfilmet a cápákról, és kértem Anyutól egy sajátot. Elkészítette, de a cápa boldogtalanul vergődött az asztalon. Megtöltöttem a mosdókagylót vízzel, és beletettem. Boldogan úszkált körbe-körbe. Csakhogy egy idő után átázott, átlátszóvá vált, és lassan a fenékre süllyedt, a hajtásai pedig kilazultak. Utána nyúltam, hogy megmentsem, de csupán egy vizes papír maradt a kezemben. Laohu a mosdókagyló szélén egymás mellé rakott mellső mancsain nyugtatta fejét. Lekonyult fülekkel mélyet mordult, amivel bűntudatot keltett bennem.

Anyu csinált nekem egy új cápát, ezúttal alufóliából. A cápa boldogan élt egy tágas aranyhal-akváriumban. Laohu és én szerettünk az akvárium mellelt üldögélni és nézni, ahogyan az alufóliacápa kergeti az aranyhalat. Laohu odanyomta a fejét az akvárium üvegéhez a másik oldalon, így láthattam a szemeit kávéscsésze nagyságúra nagyítva, ahogy engem bámulnak az akváriumon keresztül.

* * *

Amikor tízéves voltam, új helyre költöztünk a város másik felén. Két szomszédasszony átjött üdvözölni minket. Apu italokat szolgált fel, majd elnézést kért, amiért el kell rohannia a közművekbe, hogy egyenesbe hozza az előző tulajdonos számláit.

– Érezzék magukat otthon. A feleségem nem igazán beszéli az angolt, úgyhogy ne gondolják, hogy modortalanságból nem beszélget önökkel.

Amíg én az ebédlőben olvastam, Anyu a konyhában pakolt. A szomszédok a nappaliban beszélgettek, és nem kifejezetten próbáltak csendesek lenni.

– Egészen normális férfinak tűnik. Miért csinált ilyet?

– Valami mindig hibádzik keveredéskor. A gyerek befejezetlennek tűnik. Ferde szemek, fehér arc. Egy kis szörnyeteg.

– Szerinted *ő* beszél angolul?

A nők elhallgattak. Egy idő után bejöttek az étkezőbe.

– Hé, te! Mi a neved?

– Jack – mondtam.

– Nem hangzik túl kínaiasan.

Ekkor Anyu is belépett az étkezőbe. A nőkre mosolygott. Ott álldogáltak körülöttem szabályos háromszögben, mosolyogva, egymásnak bólogatva, mondanivaló híján, míg Apu vissza nem jött.

* * *

Mark, az egyik környékbeli fiú átjött hozzánk a *Csillagok háborúja*-akciófiguráival. Obi-Wan Kenobi lézerkardja felragyogott, lóbálta a karjait

és ólmos hangon azt skandálta: „Használd az Erőt!" Szerintem a figura egyáltalán nem úgy nézett ki, mint az igazi Obi-Wan.
Együtt végignéztük, ahogy a kávézóasztalon ötször megismétli ezt a számot.
– Tud valami mást is? – kérdeztem
Markot felbosszantotta a kérdésem.
– Nézd, milyen részletgazdag – mondta.
Megnéztem a részleteket. Nem tudtam, mit is mondhatnék.
Mark csalódott volt.
– Mutasd a te játékaidat.
A papírállatseregen kívül más játékom nem volt. Kihoztam Laohut a szobából. Akkorra már elég megviselt volt, sok helyen ragasztószalaggal és folyékony ragasztóval összeféreelve, az éveken át végzett javítómunkánk bizonyítékaként. Nem volt már olyan fürge és biztos lábú, mint egykor. Leültettem a kávézóasztalra. Hallottam, ahogy a többi állat hátul, a folyosón toporog, és bátortalanul be-bekukucskál a nappaliba.
– *Xiao laohu* – mondtam és megtorpantam. Angolra váltottam. – Ő itt Tigris. – Laohu óvatosan feltápászkodott, és Markra dorombolt, miközben a kezét szagolgatta.
Mark megvizsgálta Laohu bőrének karácsonyi csomagolópapír mintázatát.
– Ez egyáltalán nem néz ki tigrisnek. Anyád szemétből csinál neked játékot?
Számomra Laohu soha nem volt *szemét*. De ahogy most ránéztem, tényleg csak egy darab csomagolópapír volt.
Mark újra megnyomta Obi-Wan fejét. A lézerkard felvillant, fel-le mozgatta a karjait. „Használd az Erőt!"
Laohu megfordult, és támadásba lendült, a műanyag figura pedig lerepült az asztalról. A padlóra esett és eltört, Obi-Wan feje a kanapé alá gurult.
– Rrrrrrr – nevetett Laohu. Csatlakoztam hozzá.
Mark megütött, erősen.
– Nagyon drága volt! Már nem kapható a boltokban sem. Valószínűleg többe került, mint amennyiért apád anyádat vette!

Megbotlottam és a padlóra estem. Laohu üvöltött, és Mark arcára ugrott. Mark sikított, inkább a félelemtől és a meglepettségtől, mintsem a fájdalomtól. Laohu mégiscsak papírból volt.
Mark megragadta Laohut. A tigris morgása elhalt, ahogy Mark összegyűrte és széttépte. Felmarkolta a papírdarabokat és hozzám vágta.
– Itt az olcsó kínai szemeted!
Miután Mark elment, sokáig próbálkoztam, sikertelenül, hogy összeragasszam a darabokat, kisimítsam a papírt, és a hajtásokat követve újra összeállítsam Laohut. Lassan a többi állat is kijött a nappaliba és összegyűlt körülöttünk, vagyis körülöttem és a szétszakított csomagolópapír körül, ami egykor Laohu volt.

* * *

Markkal folytatott harcunk itt nem ért véget. Mark népszerű volt a suliban. Soha többé nem akarok a következő két hétre gondolni.
Amikor a második hét végén pénteken hazaértem, *Xuexiaohao ma?*, kérdezte Anyu. Nem mondtam semmit, bementem a fürdőszobába. A tükörbe néztem. *Egyáltalán nem hasonlítok anyámra, egyáltalán.*
Vacsorakor megkérdeztem Aput:
– Szerinted rizsfejem van?
Apu letette az evőpálcikáit. Bár nem mondtam el neki, mi történt az iskolában, úgy tűnt, ért engem. Becsukta a szemét, és megdörzsölte az orra tövét.
– Nem, nincs.
Anyu Apura nézett, értetlenül. Visszanézett rám.
– *Shajiao* rizs?
– Angolul – mondtam. – Beszélj angolul.
Megpróbált.
– Mi történni?
Eltoltam magamtól az evőpálcikákat és a tálat: pirított zöldpaprika ötfűszeres marhahússal.
– Amerikai ételeket kellene ennünk.
Apu megpróbált érvelni.

– Sok más család eszik néha kínait.
– De mi nem vagyunk más család – néztem apámra. – Más családokban nincsenek oda nem illő anyák.
Apu elfordította a tekintetét. Aztán Anyu vállára tette a kezét.
– Veszek neked egy szakácskönyvet.
Anyu felém fordult.
– *Bu haochi?*
– Angolul – mondtam, felemelve a hangom. – Beszélj angolul.
Anyu kinyúlt, hogy megérintse a homlokom és megnézze, lázas vagyok-e.
Ellöktem a kezét.
– Jól vagyok. Beszélj angolul! – már kiabáltam.
– Beszélj hozzá angolul – mondta Apu Anyunak. – Tudtad, hogy ez egy napon be fog következni. Mégis mit vártál?
Anyu leengedte a kezeit. Csak ült, Apuról rám nézett, majd vissza Apura. Próbált megszólalni, megállt és újra próbálkozott, majd megint megállt.
– Muszáj lesz – mondta Apu. – Eddig túl elnéző voltam veled. Jacknek be kell illeszkednie.
Anyu ránézett.
– Ha azt mondok, „szeretet", itt érzek – az ajkaira mutatott. – Ha azt mondok „ai", itt érzek – a szíve fölé tette a kezét.
Apu megrázta a fejét.
– Amerikában vagy.
Anyu összegörnyedt a székén. Úgy nézett ki, akár a vízibivaly, amikor Laohu ráugrott és kiszorította belőle az élet levegőjét.
– És igazi játékokat akarok.

* * *

Apu egy egész kollekció *Csillagok Háborúja* akcióhőst vett nekem. Obi-Wan Kenobit Marknak adtam.
A papírállatsereget egy hatalmas cipősdobozba pakoltam, és az ágy alá tettem.

A következő reggelre az állatok kiszöktek, és elfoglalták kedvenc helyeiket szerte a szobámban. Elfogtam mind, és visszatettem őket a cipősdobozba, a tetejét pedig ragasztószalaggal zártam le. De az állatok akkora ricsajt csináltak odabent, hogy végül a dobozt belöktem a padlás egyik sarkába, a lehető legmesszebb a szobámtól.
Ha Anyu kínaiul szólt hozzám, nem válaszoltam. Egy idő után megpróbált több angolt használni. De az akcentusa és tört mondatai csak lejáratták. Megpróbáltam javítgatni. Végül teljesen elnémult a közelemben. Anyu mutogatni kezdett, ha valamit közölni akart velem. Megpróbált átölelni, ahogy az amerikai anyáktól látta a tévében. Úgy gondoltam, a mozdulatai nagyzók, bizonytalanok, nevetségesek, kecstelenek. Látta, hogy idegesít, úgyhogy abbahagyta.
– Nem kéne így bánnod édesanyáddal – mondta Apu. De nem tudott a szemembe nézni, amikor ezt mondta. A szíve mélyén ő is biztos rájött, mekkora hiba volt megpróbálni beilleszteni egy kínai parasztlányt egy connecticuti külvárosba.
Anyu megtanult amerikai módra főzni. Én videojátékoztam és franciát tanultam.
Időnként láttam, ahogy a konyhaasztalnál egy darab csomagolópapír üres oldalát tanulmányozza. Később egy új papírállat bukkant fel az éjjeliszekrényemen, és megpróbált hozzámbújni. Megfogtam, addig szorítottam, amíg minden levegő kiszökött belőle, és aztán beletuszkoltam a padláson lévő dobozba.
Mire középiskolába kerültem, Anyu végre felhagyott a papírállatok készítésével. Addigra sokkal jobb lett az angolja, de én már abba a korba kerültem, hogy semmi nem érdekelt, amit mondott, akármilyen nyelvet is használt.
Néha, mikor hazajöttem és láttam, ahogy apró teste a konyhában munkálkodik egy kínai dalt dúdolgatva, nehéz volt elhinnem, hogy ő szült engem. Semmi közös nem volt bennünk. Ennyi erővel a Holdról is jöhetett volna. Besiettem a szobámba, ahol folytatni tudtam ízig-vérig amerikai boldogsághajhászásom.

* * *

Apu és én Anyu kórházi ágyának két oldalán álltunk. Még negyven sem volt, de sokkal idősebbnek nézett ki.
Évekig nem volt hajlandó orvoshoz menni a belső fájdalmai miatt, azt mondta, katona dolog. Mire végre bevitte a mentő, a rák már rég túlterjedt a műthetőség határain.
Az eszem nem volt ott a szobában. Az egyetemen éppen a toborzószezon volt, és én az önéletrajzokra, a leckekönyvekre és a módszeresen kidolgozott interjúbeosztásokra összpontosítottam. Azon agyaltam, hogyan hazudhatnék a testületi toborzóknak a leghatásosabban, hogy állásajánlatokat kapjak. Elméletben tisztában voltam vele, szörnyű dolog ilyeneken gondolkodni anyád halálos ágyánál. De ettől még nem tudtam megváltoztatni azt, ahogy érzek.
Eszméleténél volt, Apu két kezében tartotta a balját. Lehajolt, hogy homlokon csókolja. Apu gyengének és öregnek tűnt, amitől megütköztem. Rájöttem, majdnem olyan keveset tudok Apuról, mint Anyuról.
Anyu rámosolygott. Jól vagyok, mondta.
Felém fordult, továbbra is mosolyogva.
– Tudom, hogy vissza kell menned az iskolába – a hangja nagyon gyenge volt, és nehéz volt hallani a zümmögő gépektől, amikre rá volt kapcsolva. – Menj, miattam ne aggódj. Nem nagy dolog. Csak teljesíts jól az iskolában.
Kinyúltam, hogy megérintsem a kezét, mivel úgy gondoltam, ezt kell tennem. Megkönnyebbültem. Már rég a visszavezető repülőúton és a ragyogó kaliforniai napfényen járt az eszem.
Súgott valamit Apunak. Ő bólintott, és kiment a szobából.
– Jack… – elkapta egy köhögőroham, egy darabig nem tudott megszólalni –, ha nem élem túl, ne légy túl szomorú, és ne viselje meg az egészséged. Koncentrálj a saját életedre. Csak tartsd meg azt a dobozt a padlásról, minden *Qingming*kor vedd elő, és gondolj rám. Mindig veled leszek.
Qingming a holtak ünnepe Kínában. Amikor kicsi voltam, Anyu *Qingming*kor mindig levelet írt a halott szüleinek Kínába, amiben elmesélt minden jó dolgot, ami az előző évben az amerikai életében történt. Hangosan felolvasta nekem, és ha volt valamilyen megjegyzésem, beleírta.

A levélből darumadarat hajtogatott, és útnak engedte nyugat felé. Azután együtt néztük, ahogy a daru ropogós szárnyait csapkodva megkezdte hosszú útját a Csendes-óceán felé, Kína felé, Anyu családjának sírjai felé.
Évek teltek el, mióta utoljára csatlakoztam hozzá ebben a rituálében.
– Fogalmam sincs a kínai naptárról – mondtam –, te csak pihenj, Anyu.
– Csak tartsd magadnál a dobozt, és néha-néha nyisd ki. Csak nyisd… – ismét köhögni kezdett.
– Minden rendben, Anyu – ügyetlenül végigsimítottam a karját.
– *Haizi, mama aini* – újra elhatalmasodott rajta a köhögés. Egy évekkel ezelőtti emlék villant fel: Anyu azt mondja *ai,* és utána a szívére teszi a kezét.
– Rendben, Anyu. Most ne beszélj.
Apu visszajött, és én mondtam, hogy hamarabb kell a reptérre érnem, mert nem akarom lekésni a járatom.
Anyu akkor halt meg, mikor a repülőm valahol Nevada fölött járt.

* * *

Anyu halála után Apu villámgyorsan megöregedett. A ház túl nagy volt neki, el kellett adni. A barátnőm, Susan és én elmentünk segíteni a kipakolásban és a takarításban.
Susan megtalálta a cipősdobozt a padláson. A papírállatsereg olyan sokáig volt a padlás szigeteletlen sötétségébe rejtve, hogy egészen törékennyé vált, a világos csomagolópapír-minták kifakultak.
– Még soha nem láttam ehhez fogható origamit – mondta Susan. – Anyukád csodálatos művész volt.
A papírállatkák nem mozdultak. Talán akármilyen varázs is keltette őket életre, megszűnt, amikor Anyu meghalt. Vagy talán csak képzeltem, hogy ezek a papírtákolmányok valaha is éltek. A gyerekek emlékezetében nem lehet megbízni.

* * *

Április első hétvégéje volt, két évvel Anyu halála után. Susan házon kívül volt, egy végeláthatatlan üzleti úton, én pedig otthon ültem lustán zongorázva a tévéadók között.
Egy cápákról szóló dokumentumfilmnél megálltam. Egyszeriben magam előtt láttam Anyu kezeit, ahogy újra és újra áthajtja az alufóliát, hogy cápát csináljon nekem, miközben Laohu és én nézzük.
Zörrenés. Felnéztem, és a padlón, a könyvespolc mellett megláttam egy szakadt ragasztószalaggal teli csomagolópapír-gombócot. Odasétáltam, hogy felvegyem és a szemétbe dobjam.
A papírgalacsin megmoccant, kigöngyölte magát, és láttam, hogy Laohu az, akire már nagyon rég nem gondoltam. *Rrrrr-sa*. Biztosan Anyu tákolta össze, miután én feladtam.
Kisebb volt, mint amire emlékeztem. Vagy csak az én öklöm volt kisebb akkor.
Susan a papírállatokkal dekorálta ki a lakást. Feltehetőleg egy rejtett zugba tette Laohut, mivel olyan rongyos volt.
Leültem a padlóra, és kinyújtottam az ujjam. Laohu farka megrezzent és játékosan támadott. Felnevettem és megsimogattam a hátát. Dorombolt a kezem alatt.
– Hogy vagy, öreg cimbora?
Laohu abbahagyta a játékot. Felkelt, macskakecsességgel az ölembe ugrott, és kihajtogatta magát.
Az ölemben egy négyzet alakú, gyűrött papír volt a fehér oldalával felfelé. Sűrű kínai jelek borították. Soha nem tanultam meg kínaiul olvasni, de a fiam jelét ismertem, és az ott volt, legfelül, Anyu furcsa, gyerekes kézírásával, ott, ahol azt egy neked írott levélben várnád.
A számítógéphez mentem, hogy leellenőrizzem az interneten. Aznap volt *Qingming*.

* * *

Elvittem magammal a levelet a belvárosba, oda, ahol tudtam, hogy megállnak a kínai turistabuszok. Minden egyes turistát megállítottam.

– *Nin hui du zhongwen ma?* Tud-e kínaiul olvasni? – kérdeztem. Olyan rég nem beszéltem már kínaiul, hogy abban sem lehettem biztos, megértenek.
Egy fiatal nő beleegyezett, hogy segít. Leültünk egy padra és hangosan felolvasta nekem a levelet. A nyelv, amit éveken át próbáltam elfelejteni, visszaszivárgott, és éreztem, ahogy a szavak belém süllyednek, a bőrömön át, a csontjaimon keresztül, amíg szorosan össze nem szorították a szívem.

* * *

Fiam,
már régóta nem beszéltünk. Olyan mérges leszel akárhányszor megpróbállak megérinteni, hogy megijedek. És úgy gondolom, ez a fájdalom, amit minden pillanatban érzek, mostanra már komollyá vált.
Ezért úgy döntöttem, írok neked. A papírállatokba fogok írni, amiket neked készítettem, és amiket annyira szerettél.
Az állatok abbahagyják a mozgást, amikor én abbahagyom a légzést. De ha teljes szívemből írok neked, ezen a papíron, ezekben a szavakban itt hagyok egy darabot magamból. Ha majd Qingmingkor, amikor a halottak meglátogathatják a családjukat, rám gondolsz, általad az itt hagyott darabkáim is életre kelnek. A lények, amiket neked készítettem, újra ugrándoznak, futkároznak, vadásznak majd, és talán akkor majd ezeket a szavakat is megláthatod.
Mivel teljes szívemből kell írnom, kínaiul kell írnom neked.
Ennyi idő után még mindig nem mondtam el neked életem történetét. Amikor kicsi voltál, mindig úgy gondoltam, majd akkor mesélem el, amikor nagyobb leszel, hogy megérthesd. De ennek valahogy sohasem jött el az ideje.
1957-ben születtem Singulu falujában, Hebei tartományban. A nagyszüleid mindketten szegény parasztcsaládból származtak, kicsi volt a rokonság. Csupán néhány évvel a születésem után lecsapott Kínára a Nagy Éhség, ami alatt harmincmillió ember vesztette életét. Az első emlékem az, hogy arra keltem fel, anyám földet eszik, hogy kitöltse a gyomrát, és az utolsó kis lisztünket meghagyhassa nekem.

Ezután jobbra fordultak a dolgok. Singulu a *zhezhi* papírművészetéről híres, és anyám megtanított rá, hogyan kell papírállatokat készíteni és életet lehelni beléjük. Ez amolyan gyakorlati mágia volt a falu életében. Papírmadarakat készítettünk, hogy elkergessék a szöcskéket a földekről, papírtigriseket, hogy távol tartsák az egereket. A kínai újévre a barátaim és én piros papírsárkányokat készítettünk. Soha nem felejtem el azt a látványt, az égen a fejünk felett keresztülzúgó rengeteg kis sárkányt, amint robbanó petárdák zsinórjait húzták, hogy az előző év minden rossz emlékét elűzzék általuk. Imádtad volna.

Azután 1966-ban oda is elért a kulturális forradalom. Szomszéd szomszéd ellen, testvér testvér ellen fordult. Valaki emlékezett rá, hogy anyám bátyja, a nagybátyám még 1946-ban Hongkongba költözött, és ott kereskedő lett belőle. Egy hongkongi rokon akkor annyit jelentett, hogy kémek és ellenségek lettünk az emberek szemében, és mindenfelé módon küzdeni kezdtek ellenünk. Szegény nagymamád nem tudta elviselni a gyalázkodást, és kútba vetette magát. Aztán egy nap néhány vadászpuskás fiú beráncigálta nagyapádat az erdőbe, és soha nem tért vissza onnan.

Tízéves voltam és árva. Az egyetlen rokonom a világon a hongkongi nagybátyám volt. Egy éjszaka kilopóztam, és felmásztam egy délre tartó tehervonatra.

Lent Guangdong tartományban pár nap múlva néhány férfi rajtakapott, ahogy ételt loptam egy szántóföldről. Mikor meghallották, hogy Hongkongba készülök, felnevettek.

– Szerencsés napod van. Mi épp kislányok Hongkongba szállításával foglalkozunk.

Más lányokkal együtt egy teherautó aljába rejtettek, és átcsempésztek a határon.

Egy pincébe vittek bennünket, és azt mondták, álljunk fel és próbáljunk a vevők kedvéért egészségesnek és intelligensnek tűnni. A családok egy bizonyos összegért cserébe betérhettek a raktárba megnézni minket, és kiválaszthatták egyikünket „örökbefogadásra".

A Chin család engem választott, hogy gondját viseljem a két kisfiuknak. Minden nap négykor keltem, hogy reggelit készítsek. Megetettem és megfürdettem a fiúkat. Kimostam és felsöpröttem a padlót. Követtem

a fiúkat és végrehajtottam a parancsaikat. Éjszakára a konyhaszekrénybe zártak aludni. Ha túl lassú voltam, vagy rosszul csináltam valamit, megvertek. Ha a fiúk csináltak valami rosszat, megvertek. Ha rajtakaptak, hogy angolul tanulok, megvertek.
– Mégis minek akarsz angolt tanulni? – kérdezte Chin úr. – El akarsz menni a rendőrségre? Akkor majd megmondjuk a rendőröknek, hogy a kontinensről jöttél illegálisan. Repesve börtönbe dugnak.
Hat éven keresztül éltem így. Egy nap egy idős asszony, aki halárus volt a piacon, félrevont.
– Ismerek olyan lányokat, mint te. Milyen idős vagy? Tizenhat? Egy napon a gazdád majd lerészegedik, rád néz, magához húz, és te nem tudod megállítani. A felesége pedig rájön, és akkor tényleg a pokol fenekén leszel. Ismerek valakit, aki segíthet.
Mesélt amerikai férfiakról, akik ázsiai feleséget keresnek. Ha tudok főzni, takarítani, gondját viselni egy amerikai férjnek, jó életem lesz vele. Ez volt az egyetlen reményem. Így kerültem bele abba a katalógusba azzal a rengeteg hazugsággal, és így találkoztam apáddal. Nem túl romantikus történet, de ez az én történetem.
Connecticut külvárosában magányos voltam. Apád kedves és gyengéd volt velem, én pedig nagyon hálás voltam neki. De senki nem értett meg, és én sem értettem semmit.
De aztán megszülettél te! Olyan boldog voltam, amikor az arcodra néztem, és anyám, apám meg a saját vonásaimat láttam viszont. Az egész családomat elveszítettem, egész Singulut, mindent, amit ismertem és szerettem. De ott voltál te, az arcod, a bizonyíték, hogy valóságosak voltak. Nem én találtam ki őket.
Végre volt valaki, akivel beszélgethettem. Megtanítottam neked a nyelvemet, és mi ketten újraformálhattunk egy darabot abból, amit szerettem és elveszítettem. Amikor az első szavaidat mondtad nekem kínaiul, ugyanazzal az akcentussal, mint anyám és én, órákig sírtam. Amikor elkészítettem az első állatokat neked, te pedig nevettél, úgy éreztem, semmi gondom a világon.
Cseperedtél, és már tudtál segíteni apádnak és nekem, hogy beszélgethessünk egymással. Ekkortól igazán otthon éreztem magam. Megtalál-

tam a boldogságom. Azt kívántam, bárcsak a szüleim is itt lehetnének, hogy főzhessek rájuk, és jó életet biztosítsak nekik. De a szüleim már nem lehettek velem. Tudod, a kínaiak szerint mi a legszomorúbb érzés a világon? Ha egy gyermekben vágy gyúlik, hogy gondozza a szüleit, akkor, amikor már rég elmentek.
Fiam, tudom, hogy nem szereted a kínai szemeid, amelyek az én szemeim. Tudom, hogy nem szereted a kínai hajad, amely az én hajam. De meg tudod-e érteni mennyi örömöt okoztál nekem csupán a létezéseddel? És meg tudod-e érteni, hogy éreztem magam, amikor nem beszéltél hozzám többé, és nem engedted, hogy kínaiul szóljak hozzád? Olyan volt, mintha mindent újra elvesztettem volna.
Miért nem beszélsz hozzám, fiam? A fájdalomtól nehezemre esik az írás.

* * *

A fiatal nő visszaadta a papírt. Nem tudtam az arcába nézni.
Anélkül, hogy felnéztem volna, megkértem, hogy segítsen lerajzolni az *ai* karakterét a papírra Anyu levele alá. Újra és újra ráírtam a papírra az írásjegyet, a tollvonásaim egybefolytak anyám szavaival.
A fiatal nő kinyújtotta a kezét, és a vállamra tette. Aztán felállt és elment, otthagyott engem egyedül, édesanyámmal.
A hajtásvonalakat követve újra összehajtogattam Laohut. A karomra vettem, mint egy csecsemőt, és miközben dorombolt, elindultunk hazafelé.

SZŰCS Dóra fordítása